

Joan MARTÍ I CASTELL i Josep M. MESTRES I SERRA [cur.]

El multilingüisme a les universitats en l'Espai Europeu d'Educació Superior: (Actes del seminari del CUIIMPB-CEL 2007)

Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2008, p. 87-100

DOI: 10.2436/15.0100.01.20

L'activitat dels serveis lingüístics universitaris, entre la normalització lingüística i el multilingüisme

Marta Estella Clota

Servei de Llengües

Universitat Autònoma de Barcelona

Abans que res voldria agrair als organitzadors que hagin inclòs els serveis lingüístics universitaris en aquest espai de reflexió i debat sobre el multilingüisme i l'espai europeu d'educació superior (EEES), i vull agrair-los també que hagin pensat en mi per a aquesta sessió.

Parlarem del viatge que hem fet els serveis lingüístics de les universitats de parla catalana des de la normalització lingüística fins al multilingüisme. I per a això, cal que abans fem referència a la problematització del terme *servei lingüístic universitari*, una etiqueta que aplega realitats prou diferents entre universitats, segons les llengües objecte de treball (només el català, o el català i altres llengües) i els àmbits d'intervenció (si es fa formació-certificació o no se'n fa, per exemple). Aquí entendrem per *serveis lingüístics* els ens que gestionen les necessitats de mediació lingüística a les universitats, amb una certa voluntat d'intervenció en l'estatus i en el corpus. N'exclourem explícitament les escoles universitàries d'idiomes, que han seguit una trajectòria pròpia, tot i que en alguns casos, i cada cop més, ha acabat confluint amb la del servei lingüístic de la mateixa universitat. També parlarem dels serveis lingüístics de les universitats de parla catalana, però especialment dels de les universitats de Catalunya, perquè la nostra exposició té molt de pàgina viscuda i perquè les fronteres administratives dins els Països Catalans han generat dinàmiques prou diferents en cada territori que demanarien una intervenció més extensa que no la que podem fer avui.

1. Les trobades dels serveis lingüístics

Les trobades de serveis lingüístics universitaris (SLU)—que van començar l'any 1989 a Alacant i s'han mantingut des d'aleshores— ens permeten fer la crònica d'aquest viatge des de la normalització lingüística fins al multilingüisme, amb un quadern de navegació que queda enregistrat, sobretot, en les conclusions de les trobades, i també en alguna de les conferències i ponències que s'hi han pronunciat. Si hem parat atenció a les conclusions, no és tant per l'impacte que han tingut en la política lingüística universitària (més aviat, la sensació és que sovint no n'han tingut gaire), sinó perquè ens permeten copsar el parer dels SLU durant tots aquests anys.

En les conclusions de les trobades hi trobem dues constants:

— un enfocament que se situa entre una visió programàtica i una visió pragmàtica: des de plantejaments ambiciosos que transcendeixen l'àmbit d'intervenció dels SLU —n'és un exemple clar la primera trobada, a Alacant— fins a propostes tècniques específiques, com pot ser la formació en llenguatges d'especialitat, objecte de la trobada de Girona el 1996;

— un enfocament que es mou entre la regulació i el foment: des de la proposta de reglament d'usos lingüístics per a les universitats de Catalunya (1993) fins a l'existència de nombrosos recursos lingüístics, molts dels quals són projectes interuniversitaris, com l'Intercat, l'Argumenta o els vocabularis universitaris multilingües. I és que un fet destacable és la col·laboració, la cooperació i les aliances que els SLU han bastit des de l'inici, en les quals no és gens aliena la importància de les relacions humanes, el factor personal.

TAULA 1

Any	Organització	Títol de la trobada
1989	UA	I Jornades de Normalització Lingüística
1990	UB	I Trobada de Serveis Lingüístics d'Universitats de Llengua Catalana
1994	URV	VI Trobada de SLU: «Marc legal i normalització lingüística a les universitats»
1999	UV	XI Trobada de SLU: «Les universitats davant els reptes del multilingüisme»
2004	UIB	XIV Trobada de SLU: «El català en el marc de l'EEES»
2006	UOC	XV Trobada de SLU: «L'EEES i les competències comunicatives bàsiques dels estudiants i del professorat»

Com dèiem, hem revisat els textos de les trobades dels SLU, i hem fet una tria de les que ens sembla que poden il·lustrar aquest camí de la normalització lingüística al multilingüisme, que es pot veure esbossat ja només pels títols d'aquesta selecció, en la qual hem marcat en negreta les paraules clau.

2. El començament

En la crònica del viatge, ens aturarem en les dues primeres parades: la trobada d'Alacant (1989) i la de Barcelona (1990), que configuren l'esperit del que seran les trobades dels SLU. L'any 1989, el Secretariat de Normalització Lingüística de la Universitat d'Alacant organitza les I Jornades de Normalització Lingüística,¹ en un context de sentències judicials desfavorables a la llengua catalana al País Valencià.

Els objectius dels organitzadors eren els següents (les negretes són nostres):

1) Obtenir un coneixement, tan exhaustiu com fos possible, dels diferents processos de normalització lingüística de cadascuna de les universitats de l'Estat espanyol que tenen una llengua pròpia a més de l'oficial comuna.

2) Efectuar un intercanvi d'experiències pràctiques sobre la matèria entre les diferents universitats participants.

3) Perfilar unes línies de coordinació i col·laboració futures.

Les conclusions d'aquestes jornades, d'aquesta primera trobada, són clarament programàtiques i fundacionals. Com a mostra, els paràgrafs següents (les negretes també són nostres):

Per **normalització lingüística** hem d'entendre, unívocament, el procés conduent a la **recuperació plena** de les funcions comunicatives, **en tota l'extensió d'usos socials i registres idiomàtics**, de les llengües pròpies de cada universitat —és a dir, el català, el gallec i el basc. [...]

No és possible parlar de *normalització lingüística* sense la definició i adopció d'un **pla o programa** d'actuacions concretes en aquesta línia, assumit i aprovat pels **òrgans universitaris de govern** corresponents. [...]

És a aquests [els òrgans de govern de la universitat] als qui correspon [...]: l'elaboració d'una normativa específica i **concreta** —fins i tot casuística— que regule

1. Malgrat el nom, aquestes I Jornades de Normalització Lingüística seran reconegudes posteriorment com la primera trobada de serveis lingüístics universitaris, i aquest fet portarà a reanomenar la I Trobada de Serveis Lingüístics (UB, 1990), que passarà a ser coneguda com la II Trobada.

l'ús de les llengües **pròpies** al si de cada comunitat universitària, tot afavorint-ne i incentivant-ne l'expansió progressiva. [...]

Pel que fa als professors, arbitrar els **mecanismes** necessaris que permeten fer efectiva la docència en la llengua pròpia.

Són també unes conclusions que mostren una voluntat d'intervenir en l'estatus de les llengües a la universitat i la ferma convicció que aquesta intervenció és possible. S'hi apunten dos temes recurrents fins als nostres dies, i no resolts: la regulació dels usos lingüístics a la universitat i el requisit d'acreditació lingüística per part del personal docent i investigador (PDI) o personal acadèmic.

El 1990, la Universitat de Barcelona (UB) pren el relleu en l'organització d'una nova trobada, tot i que no hi havia previsió de continuïtat. Convoca només les universitats de llengua catalana, i des d'aleshores es mantindrà així. És una trobada d'autoreconeixement, en el sentit que per primer cop ens donem un nom, *servei lingüístic universitari*, i disposem d'un model de servei en el qual podem identificar-nos, en la comunicació que presenta el Servei de Llengua Catalana de la mateixa UB. Un model que configura un servei lingüístic a partir de tres grans àmbits: assessorament i terminologia, formació i certificació, i dinamització i sociolingüística. I d'unes funcions: *a)* oferir suport tècnic per impulsar la normalització (correcció, traducció, terminologia, consultes, models de documents, materials de suport); *b)* fer una oferta de formació lingüística específica per a la comunitat universitària; *c)* recollir propostes de dinamització dels òrgans de govern i la Comissió de Política Lingüística, i coordinar-ne les actuacions proposades; *d)* fer el seguiment de la situació lingüística a la Universitat i de l'aplicació del Pla de Normalització, i *e)* representar la universitat en els organismes oficials de normalització. És un model que ha perdurat en l'imaginari durant molt de temps com *el* model (allò que tots voldríem ser), i s'ha mantingut fins als nostres dies sense gaires canvis de plantejament.

Com a resum d'aquesta etapa inicial, podem dir que les trobades d'Alacant i Barcelona responen a dues preguntes: «Què volem fer?» i «Com ho volem fer?». I des d'aleshores, mai no hem tingut les idees tan clares.

3. El context social

És important situar els SLU en el context de l'època pel que fa a llengua. Un element important és l'adhesió col·lectiva al terme *normalització lingüística* (amb algunes dissi-

dències, que van tenir molt ressò mediàtic), que va fer que s'integrés en l'imaginari col·lectiu de l'època.

Val a dir que aquesta adhesió va ser possible per la mateixa indefinició del terme *normalització lingüística* en la societat i en la universitat, en què, a diferència de l'ús més acadèmic i professional, admetia moltes interpretacions. El que realment era compartit era la necessitat de despenalitzar el català i dotar-lo de reconeixement com a llengua pròpia. Ara bé, quin havia de ser aquest reconeixement? El Manifest de Bellaterra (1975), per exemple, advoca per una universitat realment autònoma, democràtica i catalana, i en el qual es reivindica la cooficialitat del català al costat del castellà. Tothom podia estar d'acord amb la doble oficialitat, però què volia dir una universitat realment catalana?

Un altre element important a destacar de l'època és la creença que la normalització lingüística tenia un punt final: que, com deia un butlletí del Servei de Normalització Lingüística de la Universitat de Santiago de Compostel·la, arribaria un dia que podríem fer les maletes i tornar a casa, perquè ja hauríem complert la nostra missió. El Pla de Normalització Lingüística de la UB (1989) il·lustra aquesta visió de normalització lingüística amb un punt final:

El Rectorat de la Universitat de Barcelona vol que la llengua catalana sigui la llengua natural de comunicació, expressió i treball de tots els universitaris sense excepcions, respectant, però, la llibertat individual d'expressar-se en qualsevol de les dues llengües que preveu la Constitució. [...]

El pla de la UB preveu que en un període de 10 anys es podria arribar a assolir la normalització plena de la llengua.

4. El marc legal

A més del context social, cal considerar el marc legal: una constitució espanyola que estableix una asimetria en els drets i deures dels ciutadans entre el castellà com a llengua oficial de l'Estat i les altres llengües oficials a l'Estat, i una llei de normalització lingüística que sobretot despenalitza l'ús del català, i que en l'àmbit de l'educació es mou entre el català com a llengua pròpia de l'ensenyament en tots els nivells educatius i el dret de professors i alumnes a expressar-se en la llengua oficial que prefereixen a la universitat: una tensió entre la llengua d'ús normal i el dret individual que encara no ha estat resolta.

5. Un nou impuls normatiu

Passen els anys i es va fent evident que no arriba el dia en què ens en podem anar a casa. Hi ha una certa sensació d'estancament, i sembla que cal un nou impuls normatiu, i aquest és el tema de la Trobada del 1994 a la Universitat Rovira i Virgili: «Marc legal i normalització lingüística a les universitats». Aquesta trobada és la que ha marcat més perfil polític, després de la d'Alacant. En la comunicació dels amfítrions de la Trobada, Jordi de Bofarull i Jordi Ginebra presenten la necessitat de concretar què entenem per *normalització lingüística* i què entenem que ha de ser la normalitat, com també la necessària relació a la universitat entre aquestes tres visions de la normalitat: a) vinculada a la norma: el que s'ajusta a dret; b) vinculada a l'habitud: el que sol passar, i c) vinculada a la previsió: el que es pot esperar.

Una altra aportació destacable del text de Bofarull i Ginebra és que s'hi apunta la necessitat de tenir un horitzó de normalitat lingüística, que suggereixen que podria ser el 95 % de docència en català en el grau.

Hi ha dos aspectes també rellevants d'aquesta trobada. Hi trobem la primera referència al multilingüisme, com un nou context en què cal protegir el català, en les conclusions d'un trobada de SLU:

Veiem la necessitat de definir un horitzó de normalitat lingüística que garanteixi l'ús habitual de la llengua catalana en els àmbits administratiu i acadèmic, dins el context de multilingüisme creixent a la Universitat.

L'altre fet que cal destacar és la presentació d'una proposta de reglament d'usos lingüístics a la universitat, elaborada pels SLU de Catalunya, fet que marca l'inici d'una aposta per l'estratègia reguladora.

6. L'estratègia reguladora

Aquesta estratègia reguladora és molt present, durant els anys noranta, en els SLU i en la política lingüística universitària, amb diferents intensitats i orientacions, i també en el marc general de Catalunya.

Pel que fa a aquest darrer àmbit, durant aquest període es desenvolupen jurídicament els termes *llengua pròpia*, el català, i *llengua oficial*, el català i el castellà, que es concreten en la Llei de política lingüística del 1998. El català, com a llengua pròpia,

es considera la llengua de totes les institucions de Catalunya (Administració de la Generalitat, administració local, empreses públiques, ensenyament, etc.), així com la llengua utilitzada preferentment per l'Administració de l'Estat a Catalunya, per les altres institucions i, en general, per les empreses i entitats que ofereixen serveis al públic. El català i el castellà, com a llengües oficials, poden ser utilitzats indistintament per la ciutadania en totes les activitats públiques i privades sense discriminació. Els ciutadans tenen també el dret a ser atesos en la llengua oficial que triïn. S'estableix, doncs, el deure de l'Administració, en el sentit més ampli, d'utilitzar la llengua pròpia i el dret dels ciutadans a utilitzar qualsevol de les dues llengües oficials.

En l'àmbit universitari, l'estratègia reguladora es concreta en els reglaments d'usos lingüístics i el requisit d'acreditació lingüística per al personal docent i investigador. El 1991, la UB aprova el document *Els usos lingüístics a la UB*, en què es regula l'ús del català en tots els àmbits de la Universitat. El 1993, la Comissió Tècnica de Normalització Lingüística del Consell Interuniversitari de Catalunya inicia el treball de redacció d'un model de reglament d'usos lingüístics, que durarà anys i que se suspendrà a darrera hora per la impossibilitat d'arribar a un consens entre totes les universitats, ni tan sols quan la Llei de política lingüística del 1998 estableix que les universitats han de disposar de reglaments. El 1996, la Universitat Autònoma de Barcelona aprova les *Mesures de política lingüística per al bienni 1996-97*. Per primer cop a Catalunya, s'introdueix el requisit per al PDI de conèixer suficientment la llengua catalana. També el 1996 la UB aprova una nova versió del document *Els usos lingüístics a la UB*, en què també introdueix aquest requisit. La Llei de política lingüística i la Llei d'universitats de Catalunya també recullen la necessitat d'aquesta acreditació, que no s'ha arribat a desplegar.

7. La reacció

El procés d'extensió a totes les universitats de documents que regulin els usos lingüístics es veu estroncat quan el 1999 s'impugna als tribunals el reglament aprovat per la Universitat Rovira i Virgili (URV), i un any després s'impugnen les *Mesures per a la regulació i el foment de l'ús del català a la Universitat Pompeu Fabra*, i paral·lelament s'inicia el cas de Josefina Albert, que porta als tribunals el rector de la URV. Aquestes actuacions judicials van acompanyades d'una campanya mediàtica que porta a associar llengua i conflicte, associació que ha fet molt de mal.

Aquests fets marquen un punt d'inflexió en l'acció normativa i porten a un cert repliegament en el desenvolupament de polítiques lingüístiques universitàries.

8. Els temps canvien

Paral·lelament, durant els anys noranta es produeixen o s'intensifiquen una sèrie de canvis a les universitats, que tenen efectes en la política lingüística:

— Una internacionalització creixent, acompanyada de la por que l'ús de la llengua catalana sigui un element de retracció per a la mobilitat. Així mateix, comença a notar-se a la universitat la pressió sobre la llengua catalana de la presència de moltes persones novingudes, per manca de recursos sobre la manera com gestionar lingüísticament aquesta mobilitat.

— L'augment del nombre d'universitats. A Catalunya, de tres universitats que hi havia fins a l'any 1990, es passa a les dotze actuals. L'augment no és només quantitatiu, sinó qualitatiu, ja que es creen universitats fora de l'àrea metropolitana de Barcelona, universitats privades i una universitat basada en l'aprenentatge virtual.

— La competència entre universitats. Cauen els mercats captius, i hi ha més pressió per a captar estudiants.

— La dissolució de la frontera públic-privat. Una part de l'oferta de les universitats públiques (postgraus i màsters no oficials, serveis) s'ha d'autofinançar. Això té efectes en la llengua: mercat llatinoamericà.

— L'eclosió de les TIC i el desenvolupament de les tecnologies del llenguatge, que ofereix noves possibilitats per a la llengua, pel que fa a l'ensenyament i aprenentatge, la certificació, la gestió de les traduccions, etc.

L'ampliació del mapa universitari comporta també una diversificació en les polítiques lingüístiques universitàries (no és el mateix tres universitats que dotze), i, en general, el nou context, una reorientació general dels plantejaments, que van des de l'adopció d'un model de liberalisme lingüístic, amb una intervenció mínima dels òrgans de govern, fins a l'aposta decidida per mesures actives de foment de la llengua pròpia.

Aquests nous elements es recullen en la Trobada del 1999, a València, que té com a tema «Les universitats davant els reptes del multilingüisme». En la seva intervenció, el doctor Josep M. Pons introdueix dos elements que seran clau a partir d'aleshores:

— Cal definir les regles del joc, transparència i claredat (en la informació als estudiants estrangers, sobre la llengua en què es fan les classes, sobre els drets i deures dels estudiants i professors, etc.).

— Cal prioritzar: es fa explícit que el que es pot esperar, per parlar en termes de la comunicació de Bofarull i Ginebra ja esmentada, és diferent segons els àmbits: primer i segon cicles vs. tercer cicle.

En les conclusions d'aquesta trobada, per primer cop s'esmenta la necessitat de tenir referents europeus, com també la necessitat de definir un horitzó per llengua i per àmbit, de fer accions per a la promoció de l'anglès i de disposar de programes d'acollida dels estudiants de mobilitat.

9. La tercera llengua, o l'anglès

Un fet nou és que comencen a fer-se explícites polítiques generals sobre la necessitat de millorar, en l'àmbit universitari, el coneixement de terceres llengües, o, per ser més clars, l'anglès. A Catalunya, durant el mandat del conseller Mas-Colell, es desenvolupa el programa de formació en terceres llengües el 2001, l'Escola Virtual d'Idiomes per a Universitaris (EVIU) el 2002 i la prova universitària de competència (PUC) el 2003, una experiència no reeixida per manca de coordinació entre el Govern i les universitats i per manca d'un pressupost per a desenvolupar-la.

En aquest context, apareixen dos elements nous en el discurs dels serveis lingüístics: l'anglès com a aliat (amb un clar paral·lelisme amb la creença que Europa permetria superar la tensió Catalunya-Espanya) i la generalització de la idea que els serveis lingüístics han de ser multilingües.

10. El marc europeu i l'EEES

El desplegament d'aquestes polítiques de promoció de terceres llengües, i més concretament de l'anglès, està en consonància amb les proclames sobre la necessitat de fomentar el coneixement de llengües i, en termes més generals, el plurilingüisme i la protecció de la diversitat lingüística d'Europa de les institucions europees. Volem fer esment del comunicat de la Comissió Europea *Un nou marc estratègic per al multilingüisme*, del novembre del 2005, pel fet que fa referència a l'impacte econòmic del multilingüisme, una visió que fins ara no hem tingut gaire present, i que en el marc en què se situen actualment les universitats, l'EEES, esdevé un element clau que cal posar en relació amb la política lingüística universitària.

L'EEES, que juntament amb l'Espai Europeu de Recerca, constitueix l'Espai Eu-

ropeu del Coneixement, marca la política i l'activitat de les universitats en els darrers anys.

Els fonaments en què es basa l'EEES es poden resumir en tres paraules: competitivitat, mobilitat i excel·lència, i és aquí on cal relacionar-lo amb l'economia multilingüe.

Els SLU ens fem ressò de l'impacte que representa l'EEES en les dues darreres trobades: la de la UIB el 2004, sobre el català i l'EEES, i la de la UOC el 2006, sobre l'EEES i les competències lingüístiques. Dos elements es poden destacar de les conclusions d'aquestes dues trobades:

— El canvi de la visió de l'amenaça a l'oportunitat. Es comença a veure el multilingüisme com una oportunitat, també per al català: «hem de perdre la por de ser multilingües en el nostre treball i hem d'aprofitar l'estada a la universitat dels estudiants perquè aprenguen a moure's amb naturalitat entre llengües».

— La necessitat d'informació, coordinació i intervenció. Es veu la necessitat d'estar informats de les grans línies que segueixen les universitats, ja que cada cop més hi ha molts àmbits que tenen implicacions lingüístiques (comunicació, relacions internacionals, afers acadèmics, etc.), de fomentar el treball cooperatiu entre SLU i de fer arribar les reflexions dels SLU als líders de les universitats.

11. Del present al futur

Si haguéssim de sintetitzar en tres punts la posició actual dels SLU, podríem dir que:

— Es desenvolupen models diferents d'actuació, d'acord amb polítiques lingüístiques diferents, però que comparteixen molts plantejaments: l'estatus del català com a llengua pròpia que cal promoure; la promoció de terceres llengües, sobretot l'anglès; la transparència informativa sobre els usos lingüístics a la universitat i els programes d'acollida.

— Es constata la necessitat d'actuar davant els reptes que representa l'EEES.

— Es posa de manifest la voluntat d'actuar i es creu en la capacitat d'intervenció dels SLU.

Constatada la necessitat i la voluntat d'actuar, m'agradaria apuntar dos aspectes per anar tancant aquesta intervenció: els canvis en el context i les línies de treball per al futur immediat.

11.1. *Canvis en el context*

Com a principals canvis en el context, podem esmentar:

11.1.1. L'EEES, com a motor de canvi

L'EEES, pel seu caràcter estratègic, pot actuar (ha d'actuar) com a motor de canvi a les universitats, i també als SLU, com un revulsiu per a replantejar-nos la nostra missió, visió, els serveis que oferim, etc.

11.1.2. L'educació al llarg de la vida

El creixement d'alumnes de la universitat pot venir més del postgrau que no del grau. Hi ha un perfil específic dels alumnes de postgrau, als quals hem de poder atendre en les seves necessitats. Un exemple: molts alumnes de postgrau treballen, en empreses o com a professionals liberals que necessiten serveis lingüístics, probablement en més d'una llengua (per què no els nostres serveis, oferta de manera integral?). És una oportunitat per a adequar els nostres serveis i productes a aquest nou perfil d'estudiants.

11.1.3. Diversificació de públics

El punt anterior ens porta a la diversificació de públics. La noció de *comunitat universitària* tendeix a expandir-se a col·lectius amb perfils i necessitats molt diferents dels tradicionals (alumnat, PAS i PDI): fundacions, *spin-offs*, empreses concessionàries, antics alumnes, gent gran (Universitat a l'Abast), etc. Els SLU tenim l'oportunitat de preparar-nos per a atendre aquests nous públics amb noves necessitats, segur que també en diverses llengües. En la diversificació de públics hem de tenir en compte també la diversitat: estudiants amb necessitats especials i els catalans de primera generació.

11.1.4. La diversificació de serveis

La diversificació de públics fa imprescindible poder diversificar serveis. La diversificació pot passar en molts casos per oferir serveis híbrids, com poden ser serveis a cavall entre la formació i la dinamització o la formació i l'assessorament.

En el primer cas, podem pensar en l'acollida lingüística dels estudiants de mobilitat abans no arribin a la universitat, en el suport lingüístic per part de companys de classe, en serveis vinculats a la «internacionalització a casa» (IaH) —una línia emergent en l'educació superior— i, en general, en tot allò en què la globalització transcendeix la internacionalització entesa com a mobilitat física.

11.1.5. Els nous competidors

El terreny on es mouen els SLU és un camp en què intervenen cada cop més altres agents: departaments de filologia i didàctiques de la llengua, escoles oficials d'idiomes. A més, les TIC permeten arribar a usuaris molt allunyats del mercat local, i poden sorgir nous competidors que ara ni ens imaginem. És un estímul per a perfil·lar la nostra oferta (allò que ens diferencia dels altres) i millorar-ne la qualitat.

En poques paraules, hem de veure el multilingüisme com a oportunitat per a re-pensar-nos i innovar, com a oportunitat per a re-presentar-nos a les universitats.

11.2. *Línies de treball*

Hem de recuperar la creença en la nostra capacitat d'intervenció, i ja hem començat a fer-ho. Som necessaris, en un moment de canvi accelerat i de complexitat. Cal algú a les universitats que conegui la gestió lingüística, que obtingui informació, que pensi, que proposi. Que faci veure que les llengües són una inversió de futur.

Hi ha tres àmbits clau en què podem intervenir:

11.2.1. Acreditació

L'acreditació de coneixements i competències esdevé clau en un context que afavoreix la mobilitat i la competitivitat. Tenim una bona oportunitat per a desenvolupar

un sistema de títols d'acreditació de nivell de llengua comparable i recognoscible en l'àmbit català i europeu.

11.2.2. Suport lingüístic

Una línia que va prenent força és la terminologia orientada a la direcció i la gestió universitàries, necessària també per a treballar en un context de globalització, en què les aliances i els projectes interuniversitaris van en augment, i a escala planetària. N'és un bon exemple el *Glossari de l'EEES*, elaborat pel Servei de Llengües i Terminologia de la UPC.

També tenim una oportunitat d'entrar en nous camps, com el suport lingüístic per a garantir l'accessibilitat universal, un valor en alça. Una anècdota: en l'acte d'inauguració de curs d'enguany a la UAB, la conferència inaugural era en anglès, però no hi havia traducció simultània al català, perquè se suposa que tots entenem l'anglès. En canvi, sí que hi havia interpretació en llengua de signes i subtitulació dels discursos en la llengua original.

Un darrer camp que serà clau és el desenvolupament d'enginyeria lingüística per a l'optimització de les feines de traducció i revisió de documents, i aquí, el Servei Lingüístic de la UOC és un referent per a tots nosaltres.

11.2.3. Usos lingüístics

La gestió dels usos lingüístics és un element clau a les universitats, per la creixent complexitat que representa el fet de moure's alhora en el context nacional, estatal, europeu i mundial. Per a les universitats es fa necessari aplicar el *benchmarking*: conèixer què es fa en gestió del multilingüisme a les universitats d'arreu i aprofitar-ne el que convé. Alhora cal un suport tècnic per a poder definir els horitzons, les prioritats i les regles del joc en política lingüística, en unes universitats també cada cop més complexes, en les quals coexisteixen diferents tipus de formació (grau, postgrau, extensió universitària; presencial, mixta i virtual), diferents públics i diferents estructures: al cos nuclear de la universitat s'hi sumen fundacions, instituts, parcs de recerca, etc.).

En aquesta gestió del multilingüisme caldrà desenvolupar l'estatus de l'anglès com a llengua de treball (com ha fet ja la UPF en el Pla d'Acció pel Multilingüisme),

pensar en la possibilitat de fixar diferents graus d'oficialitat per a diferents llengües, analitzar els riscos i les oportunitats que ens ofereixen les tecnologies per aportar solucions lingüístiques individuals (per exemple, poder triar la llengua del campus virtual), aportar criteris i bones pràctiques per a la gestió del multilingüisme a l'aula, etc.

12. Per acabar

Per poder desenvolupar aquest potencial de treball ens calen quatre coses:

— *Caçadors de tendències* que ens permetin avançar-nos al que vindrà i poder planificar la resposta a les necessitats en la gestió del multilingüisme perquè arribin a temps. No ens podem permetre fer tard.

— *Altaveus* per a escoltar i fer-nos sentir a les universitats. Fòrums on puguem compartir informació i reflexió amb els nostres agents clau, que fa uns quants anys eren les àrees de relacions internacionals i actualment són les àrees d'affers acadèmics i de comunicació.

— *Productes estrella*. Hem d'identificar quins són els nostres productes estrella i utilitzar-los per a posicionar-nos millor a les universitats.

— *Actius de coneixement*. Hem d'identificar quins són els nostres actius de coneixement. Ens cal menys identificació amb els productes i més amb el coneixement. No fa gaire, a *Infonomia* hi havia un exemple d'Alfons Cornella sobre Ikea. Ikea, una empresa dedicada a l'equipament de casa amb un perfil molt concret (pressupost baix, estil propi, amb data de caducitat...) passa a obrir una línia, no d'equipament pensat per a un altre públic, sinó de construcció de cases amb els mateixos principis: pressupost baix, estil propi, etc. Cal que identifiquem els nostres actius de coneixement, per a poder aportar solucions globals a la gestió del multilingüisme.